

Советск-Чехословацк иньгллгн күүршго

Хамгин унта энъкр иньгүд, ахир-дуур гидж советск олт-амтн, чехословацк олт-амтн элчр—Чехословакин Коммунистическ партин ЦК-н негдг селгәр болн Чехословацк Республикин президент Антонин Новотниг болн туунә нбкднриг тосцхаджана. Чехословацк гардачнриг халунар тосхларн, чехословацк олт-амтнлә улм цаарандан ах-дуугыннәр иньгллггән улм батлнвдн гидж нег мбслсан мана орн-нутгин күч-көлсчнр герчлджәцхәнә.

Советск-чехословацк иньгллгн цуг күчр күнд шуувр даала, тер бийнъ кезәд чигн урмднъ хәрдж сулдсн уга билә. Мана олт-амтнә хортдудла кесн ноолданд, социализмин болн коммунизмин төлә олна алдр ноолданд эн иньгллггн бсдж батрла. Советск Союз гитлеровск цергиг күүчлггн чехословацк олт-амтнд фашистск мухлаллггнәс сулдз эв-аргъ өгв, олт-амтнә демократическ хаалгәд орх эв-аргъ өгв. Чехословацк олт-амтнә бшәтнр 1948 джилин февраль сард орн-нутгт капиталистическ диг-дара хәрү токтахар седлә. Болв Коммунистическ партәр гардулджә, Чехословацк кбдлмшч класс болн крестьянств контрреволюционермүдиг күүчәд, орн-нутгт социалистическ тосхлт оньдинд батлв.

Тер цагас авн давсн арвн джилд чехословацк олт-амтн айти гилг куцлтс бәрв. Эн цагин эргцд чехословакин промышленностин гаргәлт гурвн холван шаху бсв, маши тосхлггн болхла—4,6 холван бсв. Цуг нарт делкәд Чехословак промышленн халхарн хамгин ик делгрлттә орн-нутгудин негнъ болдж гарчана. Улгүрнъ келхд, паровой болн усна турбин мет тиим нәрн машид гаргәлггәри, промышленн халхарн хамгин ик делгрлттә западн орн-нутгудиг эн күцәд, давб. Амн болгәна тоод электроэнерг гаргәлггн Чехословак, Италья болн Франц дорхнъ икәр гаргәна. 1937 джилин туршарт Чехословакд капиталистическ йосн эзнктджәсн дорхнъ, эн джилин негдгч кварталд электроэнерг гаргәлггн орн-нутгт 18 процент ик гаргәгдв.

Чехословацк деревнсийг социалистическәр оньгдарулдж хүврүлггн (ода орн-нутгт 12 миньгъ шаху селәнә эдл-ахун кооперативс үүлдвр кеджәцхәнә) теднә селәнә эдл-ахун производствс зөвәр икдүлх аргъ өгв. 1948 джилинлә дүнцүлхлә, селәнә эдл-ахун товарн продукц Чехословакд 64 процент бсв.

Чехословакин Коммунистическ партин одахн болсн XI-ч хург орн-нутгт социализмин ул тәвгдв гидж темдгләд, социализм тосхлггиг өөрхн джилмүдин эргцд дуусх тууджлч шин төр күч-көлсчнрин өмн тәвб.

Эн агьу ик көдлмш лавта күцәгдхнъ юондв гихлә, чехословацк олт-амтн, СССР-н олт-амтнлә болн наадк чигн социалистическ государствсин олт-амтслә күүрш уга бат иньгллггнд, Чехословакин Коммунистическ парть болн күч-көлсчнр марксизм-ленинизмин идейст иткмджтә боллггнд бәәнә. «Зуг тана орн-нутгин үлгүрәр бидн кезәд чигн гардвр кедг, Алдр Октябрин хаалгъ — мана хаалгъ билә, бола чигн йовдг учрар Чехословак тиим ик күцлтс бәрдж чадснъ ил болджана» — гидж Ленинградт болсн митинг деер А. Новотный темдгддж келсн.

Үр Новотный болн чехословакин нань чигн гардгч үүлдәчнр Советск Союзд иньгиннәр гиичлдж ирлггн — ик гидч чинртә йовдл болджана. Эн, социализмин нарт делкән ни-негн бат лагерь улм батлггн болджана, Европд болн цуг нарт делкәд ни-төвкнүн бәәлггнд тусан күргджәнә.

веро-атлантическ блокд орлгч государствсин газр деегүр зогсл уга нислдихәнә, Арктическ райоггар дамджд СССР-н меджәггүр нисцхәдг учр деерәс эн төриг шулуггар хагәлхиг эрк биш керглгд-джәнә. Американск атомн эс гидж водородн бомбс цалднгар хагәрлггн дан боллггнд шалтг учрнъ болхмн.

Эн аәмшгәс саглхин төләд, генткн дәврлггиг уурулхин туск төр деер кедсн совещаньд тәвдж күүндх кергтә гидж Советск правительствс тоолджана. Төмр хаалггин узлмудар ик портсар болн автомагистральсәр шиндллггнә харулмуд тәвхин тускар, генткн дәврлггнәс хөрлт келггәр эрки чинртә райодар самолетас зургинь цокдж авлгәна тускар күүндхмн гидж мана орн-нутг западн орн-нутгудт селвгән өгч келджәнә.

США-н болн западн наадк чигн орн-нутгудин залгч улс нарт делкән олт-амтнә шахвртцань аргнъ уга болад, генткн дәврлггиг хөрхин туск төр күүндхәр хоосн амарн зөвшәрцхәнә, болв тер, тиигн бәәдж эн төриг хагәлх хаалгәд саалтг болцхана.

Тиим бәәдләс хагәцх цә ирв. Шидрәс СССР-н болн США-н, магд уга, наадк чигн зәрм орн-нутгудин экспертс, генткн дәврлггиг гетлгггәр практическ эв-аргъ хамдан кетхә гидж Н. С. Хрушев келд-джәнә. Эн эв-арггиг дакад правительствсин толггачнрин совещаньд тәвдж хәләдж болхмн билә.

Советск шин сүв-селвг цуг орн-нутгудин олт-амтст таагдджд тосгдджана. «Правительствсин толггачнрин сове-